

საერთაშორისო ურთიერთობები ევროპაში გერმანიის გაერთიანების შემდეგ (1871-1872წწ)

ვაჟა ჩოჩია
გორის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

<https://doi.org/10.52340/gbsab.2026.58.05>

საკვანძო სიტყვები: ბისმარკი, ალექსანდრე II, გორჩაკოვი, ანდრაში, ბერლინი, ვენა.

შესავალი. გერმანიის გაერთიანების შემდეგ, კანცლერ ბისმარკის ხელმძღვანელობით, განისაზღვრა გერმანიის პოლიტიკის მთავარი მიმართულება, რომელიც იმაში მდგომარეობდა, რომ ხელი შეეწყო დამარცხებული საფრანგეთის შემდგომი დასუსტებისა და იზოლაციისთვის საერთაშორისო ურთიერთობებში. გერმანიის გაერთიანების შემდეგ, რუსეთმა მიიღო დროებითი უპირატესობები საგარეო პოლიტიკის დარგში. ყირიმის ომის ერთ-ერთი მთავარი მონაწილის, საფრანგეთის დამარცხებამ პრუსიასთან 1870 წელს ხელსაყრელ პირობებს ქმნიდა, რათა გადაესინჯათ 1856 წლის პარიზის ზავის შემზღუდავი მუხლები, რომლის მიხედვითაც რუსეთს ერთმეოდა უფლება ჰქონოდა სამხედრო-საზღვაო ფლოტი და სიმაგრეები შავ ზღვაზე.

საფრანგეთ-პრუსიის ომის წინ რუსეთმა განაცხადა, რომ ნეიტრალური რჩებოდა, რაც ძალიან ძალიან ხელსაყრელი იყო პრუსიისთვის. ბერლინიდან პასუხმა არ დააყოვნა და 1870 წლის ივლისში რუსეთის კანცლერმა და იმავე დროს საგარეო საქმეთა მინისტრმა გორჩაკოვმა მიიღო პრუსიის კანცლერის ბისმარკის თანხმობა, მხარი დაეჭირა რუსეთის ბრძოლისათვის პარიზის ზავის შემზღუდავი მუხლების გაუქმებისათვის.

ძირითადი ნაწილი

დიდი პოლიტიკური და დიპლომატიური ნიჭით დაჯილდოებულმა პრუსიის კანცლერმა ბისმარკმა დაინახა „შესაძლებლობა პირველად ისტორიის განმავლობაში შეექმნა ეროვნული გერმანული სახელმწიფო. 1862-1870 წლებში, რამდენიმე გაბედული სვლით, პრუსია მოაქცია გაერთიანებული გერმანიის სათავეში, თვით გერმანია კი წესრიგის ახალი სისტემის ცენტრში“¹. გერმანიის გაერთიანება იყო დიდი მოვლენა, რომელმაც ევროპის პოლიტიკურ ისტორიაში ახალი რეალობა შემოიტანა. „გერმანიის გაერთიანებით შეიქმნა დომინანტური სახელმწიფო, რომელიც საკმაოდ ძლიერი იყო იმისთვის, რომ ცალ-ცალკე დაემარცხებინა ყველა მეზობელი და, ალბათ, კონტინენტის ყველა ქვეყანა ერთად. ლეგიტიმურობის ჯაჭვი გაწყდა. ახლა ყველაფერი ძალაუფლების პოლიტიკურ გათვლებზე იყო დამოკიდებული“².

გერმანიის გაერთიანების შემდეგ ვენაში არ ჰქონდათ ბერლინის მიმართ გარკვეული პოლიტიკური კურსი. მმართველი წრეების ერთი ნაწილი გერმანიასთან კავშირს ანიჭებდა უპირატესობას, ხოლო მეორე ნაწილი და სამხედროების გარკვეული ზედაფენა რევანშისტულ პოზიციებს ემხრობოდნენ 1866 წელს

პრუსიასთან განცდილი დამარცხების გამო. ყოველივე ამას ბისმარკი კარგად ხედავდა და ცდილობდა ვენასთან დაახლოების პოლიტიკა გაეტარებინა და ამით ხელი შეეშალა სხვა სახელმწიფოებთან აქტიური თანამშრომლობა ეწარმოებინა.

1871 წლის 31 ოქტომბერს რუსეთმა ნოტა გაუგზავნა სახელმწიფოებს, რომელთაც ხელი მოაწერეს პარიზის ზავს და აცნობა მათ, რომ ცალმხრივად აუქმებდა შავ ზღვაზე რუსეთისთვის შემზღუდავ მუხლებს. რუსეთის მთავრობის ამ ნაბიჯმა ინგლისისა და ავსტრია-უნგრეთის უკმაყოფილება გამოიწვია, მაგრამ ისინი იძულებული გახდნენ შერიგებოდნენ ამას. დაინტერესებულ სახელმწიფოთა ლონდონის კონფერენციამ, რომელიც 1872 წლის იანვარში გაიმართა, გააუქმა 1856 წლის პარიზის ზავის მოძველებული მუხლები და დაამტკიცა შავი ზღვის ახალი სტატუსი, რომლის თანახმად სანაპირო სახელმწიფოები - თურქეთი და რუსეთი შესაძლებლობას იღებდნენ, რომ წინააღმდეგობის გარეშე განევიტარებინათ საკუთარი სამხედრო-საზღვაო ფლოტი და აეგოთ სიმაგრეები სანაპიროზე³.

საფრანგეთ-გერმანიის დაპირისპირება, რომელიც 1871 წლის შემდეგ საერთაშორისო ურთიერთობების მუდმივი ფაქტორი გახდა, არსებითად ცვლიდა რუსეთის პოზიციებს ევროპაში და მის როლს ევროპულ პოლიტიკაში. რუსეთის მმართველ წრეებში დაიწყო საუბარი ახალი საღვთო კავშირის შექმნის შესახებ, რადგან პარიზის კომუნამ მთელი ევროპული რეაქცია შეაშინა. ამას ადასტურებდა იმპერატორ ალექსანდრე II-ს პოზიცია, რომ „ევროპული მთავრობები ერთმანეთის მიმართ სოლიდარულები უნდა იყვნენ ამ საქმეში და თანაზიარად მხარი დაუჭირონ ერთმანეთს საერთო მტრის წინააღმდეგ ბრძოლაში“⁴.

გერმანიის გაერთიანების შემდეგ, რუსეთ-გერმანიის ურთიერთობები დასაწყისში საკმაოდ წარმატებით ვითარდებოდა. ორი იმპერიის კლასობრივი ბუნება, ტრადიციული დინასტიური და სავაჭრო-ეკონომიკური კავშირები დიდი ხნის მანძილზე ხელს უწყობდა მათ დაახლოებას. აქედან გამომდინარეობდა მათი დაინტერესება, რომ მხარი დაეჭირათ ერთმანეთისათვის საერთაშორისო ურთიერთობებში. ხელმძღვანელობდა რა ამით, 1871 წლის ივნისში ბისმარკმა მიმართა ევროპის სახელმწიფოებს მოწოდებით - შეექმნათ თავისებური საღვთო კავშირი, რომელიც იბრძოლებდა რევოლუციებისა და სოციალიზმის წინააღმდეგ და ხელს შეუწყობდა შეენარჩუნებინათ ევროპაში „წესრიგი მონარქიულ საფუძველზე“⁵. ამ მოწოდებას, როგორც მოსალოდნელი იყო, მხურვალედ გამოეხმაურნენ ავსტრია-უნგრეთისა და რუსეთის მონარქიული წრეები. ასე მზადდებოდა ნიადაგი სამიმონარქის კავშირისათვის, რომელიც მოგვიანებით, 1873 წლის 23 ოქტომბერს გაფორმდა სამი იმპერატორის კავშირის სახელწოდებით და მომდევნო წლების მანძილზე საგარეო-პოლიტიკური ორიენტაციის საფუძვლად იქცა გერმანიისათვის. აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ ბისმარკის განზრახვას გამოეყენებინა სამი იმპერატორის კავშირი გერმანიის ჰეგემონიის დასამყარებლად ევროპაში საფრანგეთის იზოლაციისა და შემდგომი დასუსტების გზით, რუსეთში გაგებით არ ეკიდებოდნენ, რადგან გერმანიის კიდევ უფრო გაძლიერება და მისი პოზიციების განმტკიცება ევროპაში, რეალურ საფრთხეს შეუქმნიდა რუსეთს. აქედან გამომდინარე, 1871 წლის ფრანკფურტის ზავის შემდეგ (გერმანიასა და საფრანგეთს შორის), რუსეთის დიპლომატია ორ ფრონტზე მოქმედებდა. ერთი მხრივ, ცდილობდა შეენარჩუნებინა და გაეფართოებინა კონტაქტები გერმანიასთან და მეორე მხრივ, მხარი დაეჭირა საფრანგეთისათვის, როგორც გამაწონასწორებელი ძალისათვის გერმანიის ჰეგემონისტური მისწრაფებების მიმართ⁷.

იმპერატორი ალექსანდრე II და მმართველი წრეები მიესალმებოდნენ გერმანიის გაერთიანებას, მაგრამ რუსეთის საზოგადოებრივი აზრი ამას აღიქვამდა, როგორც

საფრთხეს რუსეთის მომავლისათვის. ამის საფუძველს ისინი ხედავდნენ საფრანგეთის ხარჯზე გერმანიის გაძლიერებაში, რაც დაარღვევდა არსებულ ძალთა წონასწორობას ევროპაში და არ იყო გარანტია, რომ ყველაფერი ეს რუსეთის წინააღმდეგ არ შემობრუნდებოდა⁸. აქედან გამომდინარე, რუსეთის მთავრობა განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევდა ისეთი ზომების მიღებას, რომ უზრუნველყო ქვეყნის უსაფრთხოება იმ შემთხვევაში, თუ ევროპაში რაიმე ახალი პოლიტიკური გართულება მოხდებოდა.

ბისმარკი ყურადღებით ადევნებდა თვალს მოვლენებს, რომ ერთმანეთს არ დაახლოებოდნენ საფრანგეთი და ავსტრია-უნგრეთი რევანშისტულ საფუძველზე⁹. იმისათვის, რომ საფრანგეთი იზოლირებულ მდგომარეობაში დარჩენილიყო ბისმარკმა საჭიროდ ჩათვალა თვითონ დაახლოებოდა როგორც რუსეთს, ისე ავსტრია-უნგრეთს¹⁰. სწორედ ამ დროს გაუჩნდა ბისმარკს იდეა - შეექმნა კავშირი მონარქიულ საფუძველზე¹¹. ალექსანდრე II მოწონებით შეხვდა ამ იდეას, მაგრამ გორჩაკოვი მერყეობდა¹², რადგან კარგად ხვდებოდა, რომ ასეთი კავშირი მიმართული იქნებოდა საფრანგეთის წინააღმდეგ. უნდა აღინიშნოს, რომ ამ პერიოდში ინგლისი ნაკლებად იყო დაინტერესებული ევროპის საქმეებით და „ბრწყინვალე იზოლაციის“ პოლიტიკას ატარებდა, იტალია კი თვითონ იყო სუსტი სახელმწიფო და სხვებს ვერ დაეხმარებოდა.

საინტერესოა, რომ გერმანიის გაერთიანების შემდეგ, რუსეთსა და გერმანიას საწინააღმდეგო პოზიციები გააჩნდათ საფრანგეთის მიმართ. ანექსიონისტურმა და აგრესიულმა პოლიტიკამ, რომელიც საფრანგეთის წინააღმდეგ იყო მიმართული, დააჩქარა საფრანგეთის დაახლოება რუსეთთან¹³. 1871 წლის ივლისში საფრანგეთის საგარეო საქმეთა მინისტრი ჟიულ ფავრი წერდა კიდევ რუსეთსა და გერმანიას შორის უთანხმოების შესაძლო ჩამოვარდნის შესახებ¹⁴. თუ გერმანია, ბისმარკის ძალისხმევით, ცდილობდა ანტიფრანგული პოლიტიკის გატარებას, რუსეთი, კანცლერ გორჩაკოვის მცდელობით, პირიქით, საფრანგეთის მხარდაჭერაზე იყო ორიენტირებული¹⁵. 1872 წლის სექტემბერში, ბერლინში ყოფნისას, გორჩაკოვი შეხვდა საფრანგეთის ელჩს ბერლინში გონტო-ბირონს და საუბრისას უთხრა, რომ რუსეთი არ დაუშვებდა საფრანგეთის შემდგომ დასუსტებას, რადგან ძლიერი საფრანგეთი მნიშვნელოვანი ფაქტორი იქნებოდა რუსეთისთვის. უნდა აღინიშნოს, რომ ამ პერიოდში რუსეთის ასეთი პოზიცია არ ნიშნავდა, თითქოს ის მზად იყო კავშირი დაედო ან მჭიდროდ ეთანამშრომლა საფრანგეთთან. ასეთი პოზიცია რუსეთს ესაჭიროებოდა სიტუაციის დასაბალანსებლად საკუთარი ინტერესებიდან გამომდინარე. ისიც უნდა ითქვას, რომ ამ პერიოდში რუსეთის დიპლომატია თავის ძირითად მეტოქედ საერთაშორისო ურთიერთობებში ინგლისს მიიჩნევდა, იქიდან გამომდინარე, რომ დაპირისპირებული იყო მასთან ბალკანეთის, შუა აზიის და შორეული აღმოსავლეთის საკითხებთან დაკავშირებით. ასეთი დაპირისპირების პირობებში, რუსეთს ესაჭიროებოდა ზურგის გამაგრება ევროპაში, ამას კი მიაღწევდა მხოლოდ გერმანიასთან კავშირით და არა დასუსტებულ საფრანგეთთან დაახლოებით. მოწინააღმდეგეთა რიგებში უთანხმოების შეტანა ბისმარკის მოქნილი დიპლომატიის აპრობირებული მეთოდი იყო. მან კარგად იცოდა, რომ ახლო აღმოსავლეთში წინააღმდეგობათა ახალი კვანძი შეიძლება შეკრულიყო რუსეთს, ინგლისსა და ავსტრია-უნგრეთს შორის და მისი გამოყენებით შესაძლებელი გახდებოდა დიდი სახელმწიფოების ჩათრევა აღმოსავლეთის კონფლიქტში. პეტერბურგი რომ დაემშვიდებინა, ბისმარკი „არწმუნებდა რუსეთს, რომ არ ჰქონდა ინტერესები ბალკანეთში. მან კიდევ თქვა, რომ ბალკანეთი ერთი პომერანიელი ჯარისკაცის ძვლადაც არ ღირდა“¹⁶.

კანცლერი ბისმარკი მიიჩნევდა, რომ ინგლისი ახლო აღმოსავლეთში აქტიურ

პოლიტიკას გაატარებდა, ამიტომ მხარს უჭერდა ავსტრია-უნგრეთის ექსპანსიას ბალკანეთზე და რუსეთს ამ რეგიონში მოქმედებისკენ უბიძგებდა, რადგან იმედი ჰქონდა, რომ მას საერთაშორისო ურთიერთობებში გართულებებით შეეზოქავდა. იმისათვის, რომ დაემშვიდებინა რუსეთი, ბისმარკი არწმუნებდა გორჩაკოვს, რომ გერმანიას არ გააჩნდა პოლიტიკური ინტერესები აღმოსავლეთში¹⁷. ბისმარკი თურქეთს ფიგურალურად მოიხსენიებდა, როგორც „ავადმყოფ ადამიანს ბოსფორზე“¹⁸ და ცდილობდა რუსეთის ჩათრევას ბალკანეთის საქმეებში, რომ ამით გამოეწვია მისი ომი თურქეთთან და იმავე დროს, გაემწვავებინა რუსეთის ურთიერთობები ვენასა და ლონდონთან¹⁹.

საინტერესოა, რომ 1873 წლის აპრილში ბერლინში მოლაპარაკების დროს, ბისმარკი პირდებოდა გორჩაკოვს, რომ რუსეთის მთავრობას გადასცემდა მთელ გავლენას, რომელიც გააჩნდა გერმანიას აღმოსავლეთში²⁰, იქ კი გერმანიას არანაირი გავლენა არ გააჩნდა. ეს იყო დიპლომატიური ეკვილიბრისტიკის იშვიათი ნიმუში. ამის მიუხედავად, ბისმარკის მცდელობა დაეყოლიებინა რუსეთი უარი ეთქვა საფრანგეთის მხარდაჭერაზე იმის სანაცვლოდ, რომ ბერლინი აიღებდა ვალდებულებას მხარი დაეჭირა რუსეთის ინტერესებისათვის, წარუმატებლად დასრულდა.

რაც შეეხებოდა ავსტრია-უნგრეთს, გერმანიის გაერთიანების შემდეგ, მას არ გააჩნდა მკვეთად ჩამოყალიბებული საგარეო-პოლიტიკური კურსი. ვენის მმართველ წრეებში დიდი ნაწილი ესწრაფვოდა გერმანიასთან კავშირს, თუმცა სამხედროები და ელიტის ნაწილი 1866 წელს პრუსიასთან წაგებული ომის გამო, რევანშისტულ პოზიციებზე იდგნენ. აქედან გამომდინარე, მათ ესაჭიროებოდათ მოკავშირეების მონახვა საფრანგეთისა და რუსეთის სახით. ბისმარკის აზრით, საფრანგეთის რესპუბლიკური რეჟიმი იმის გარანტიას იძლეოდა, რომ მისი მეგობრული ურთიერთობები ავსტრია-უნგრეთთან და რუსეთთან ვერ დამყარდებოდა²¹. ბისმარკი კარგად ხედავდა ვენის განწყობას და ყოველმხრივ ცდილობდა მხარდაჭერა აღმოეჩინა მათთვის, რომლებიც გერმანიასთან თანამშრომლობას ესწრაფვოდნენ. ასეთი მიდგომა გულისხმობდა, რომ ბისმარკს უნდა გამოერიცხა ავსტრია-უნგრეთის კავშირი სხვა სახელმწიფოებთან. ის უბიძგებდა ვენას ბალკანეთის მიმართულებით ექსპანსიაზე, რაც მისაღები იყო ვენისათვის, მიუხედავად იმისა, რომ ეს რუსეთთან კონფლიქტს გამოიწვევდა²². თუმცა, ისიც უნდა ითქვას, რომ „სადი აზრი ვენაში დეფიციტური აღმოჩნდა“²³.

უნდა აღინიშნოს, რომ პრუსიასთან ომის წაგების შემდეგ ვენის გავლენა გერმანულ სახელმწიფოებზე შესუსტდა, რამაც უბიძგა ვენას მიზნად დაესახა ენერგიული ექსპანსიის გეგმები ბალკანეთზე. სწორედ ამან წარმოშვა დიდი დაპირისპირება ავსტრია-უნგრეთსა და რუსეთს შორის²⁴. ამ დაპირისპირების გამოყენება სურდა ბისმარკს თავისი პოლიტიკის გატარებისას არა მარტო საფრანგეთის წინააღმდეგ, არამედ ევროპის მასშტაბითაც.

1872 წლის დეკემბერში ბერლინში შეხვედრისას, გორჩაკოვმა და ავსტრია-უნგრეთის საგარეო საქმეთა მინისტრმა ანდრეაშიმ ზეპირ შეთანხმებას მიაღწიეს, რომ მათი ქვეყნები დაიცავდნენ სტატუს კვოს ბალკანეთზე. ეს აუცილებელი იყო ორი ქვეყნის ინტერესთა დაპირისპირების პირობებში. ამასთანავე, ისინი შეთანხმდნენ, რომ გაატარებდნენ „ჩაურევლობის“ პრინციპს ბალკანეთის საქმეებში იმ შემთხვევაში, თუ მათი სურვილის საწინააღმდეგოდ დაირღვეოდა სტატუს კვო ბალკანეთის ნახევარკუნძულზე²⁵.

საფრანგეთ-გერმანიის ანტაგონიზმი არსებითად აძლიერებდა მეფის რუსეთის პოზიციებს. გერმანიის მიერ დასავლეთ ევროპაში სრული ჰეგემონიის დამყარება რუსეთისათვის დიდი საფრთხის შემცველი იყო. აქედან გამომდინარე, საფრანგეთ-

რუსეთის კარგ ურთიერთობას პეტერბურგი დადებითად ხვდებოდა²⁶.

დასკვნა

გერმანიის გაერთიანების შემდეგ, საერთაშორისო ურთიერთობების თვალსაზრისით, კავშირი ავსტრია-უნგრეთთან ბისმარკის პოლიტიკის ძირითადი პრინციპი გახდა. ის კარგად ხედავდა, რომ ვენის მეშვეობით მას შეეძლო უზრუნველყო გერმანიის გაბატონებული მდგომარეობა ცენტრალურ ევროპაში. ამას ხელს უწყობდა ის გარემოებაც, რომ ავსტრია-უნგრეთი გერმანიაზე სუსტი იყო და მისი გავლენა გერმანულ სახელმწიფოებზე საბოლოოდ ჩაბარდა წარსულს. რაც შეეხებოდა ვენის პოზიციას იქ ფიქრობდნენ, რომ ბერლინის მხარდაჭერის იმედით მყარად მოეკიდებინათ ფეხი ბალკანეთზე და შეესუსტებინათ იქ რუსეთის გავლენა. პეტერბურგი, თავის მხრივ, ვენასთან სიტყვიერი დათმობების ფასად, ფიქრობდა თავისი ავტორიტეტის აღდგენას. გორჩაკოვი ყოველთვის აღნიშნავდა, რომ რუსეთს დამოუკიდებელი პოზიცია გააჩნდა და აქედან გამომდინარე, ის კარგ ურთიერთობებში იმყოფებოდა როგორც გერმანიასთან, ისე საფრანგეთთან. ასეთი მიდგომა ნიშნავდა, რომ ევროპული პოლიტიკის საფუძველი აღნიშნულ წლებში განისაზღვრებოდა, ერთი მხრივ, გერმანიის დამოკიდებულებით ავსტრია-უნგრეთთან და მეორე მხრივ, რუსეთის დამოკიდებულებით საფრანგეთთან.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ჰ. კისინჯერი. მსოფლიო წესრიგი. თარგ. ინგლ., თბ., 2020, გვ. 111.
2. იქვე.
3. ვ. ჩოჩია. ბისმარკი და გერმანიის პრობლემა. 1862-1882. თბ., 2011, გვ. 167.
4. О. Бисмарк. Мысли и воспоминания, т. II. М., 1940, с. 209.
5. Там же.
6. ვ. ჩოჩია, დასახ. ნაშრ., გვ. 173.
7. А. З. Манфред. Традиции дружбы и сотрудничества. М., 1967, с. 80.
8. К. Косев. Източният въпрос и българското освобождение. 1856-1878. София, 1978, с. 230.
9. ჰ. კისინჯერი. დიპლომატია. თარგ. ინგლ., თბ., 2021, გვ. 181.
10. Л. М. Шнеерсон. На перепутье европейской политики. Минск, 1984, с. 20.
11. О. Бисмарк, указ. соч., с. 211-212.
12. К. Косев, указ. соч., с. 242.
13. Diplomatie und Kriegspolitik vor und nach der Reichsgründung. Berlin, 1971, S. 145.
14. Ibidem.
15. ვ. ჩოჩია, დასახ. ნაშრ., გვ. 154-155.
16. ჰ. კისინჯერი. დიპლომატია, გვ. 181.
17. Русско-германские отношения 1873-1914 гг. (Документы из секретного архива бывшего министерства иностранных дел). М., 1922, с. 17.
18. А. Г. Задохин, Ф. Ю. Низовский. Пороховой погреб Европы. М., 2000, с. 62.
19. Н. Wolter. Bismarcks Aussenpolitik. 1871-1881. Berlin, 1983, S. 209.
20. Русско-германские отношения, указ. соч., с. 21.
21. E. Crankshaw. Bismarck. London, 1981, p. 318.

22. ჰ. კისინჯერი. დიპლომატია, გვ. 172.
23. იქვე.
24. В. В. Чубинский. Бисмарк, Биография. М., 1997, с. 359-360.
25. История дипломатии, т. II. М., 1963, с. 39.
26. Там же.

რეზიუმე

კანცლერი ბისმარკი თავისი პოლიტიკის მთავარ მიზანს იმაში ხედავდა, რომ ხელი შეეწყოს საფრანგეთის შემდგომი დასუსტებისა და იზოლაციისთვის საერთაშორისო ურთიერთობებში. თავისი გეგმების განხორციელებისათვის ბრძოლაში, ბისმარკი დიდ ყურადღებას აქცევდა ურთიერთობებს რუსეთსა და ავსტრია-უნგრეთთან, რადგან ამ დროისათვის ინგლისი, ევროპის კონტინენტზე აქტიური საგარეოპოლიტიკური ურთიერთობებისგან თავს იკავებდა.

რუსეთ-გერმანიის ურთიერთობები ამ პერიოდში წარმატებით ვითარდებოდა, რასაც ხელს უწყობდა ორი მონარქიის მსგავსი კლასობრივი ბუნება, ტრადიციული დინასტიური კავშირები და ფართო სავაჭრო-ეკონომიკური ურთიერთობები დიდი ხნის მანძილზე. ამის მიუხედავად, რუსეთის მმართველი წრეები კარგად ხედავდნენ, რომ გაერთიანების შემდეგ გერმანია იმდენად გაძლირდა, რომ ევროპაში ბატონობაზე პრეტენზია გაუჩნდა. ამიტომ, რუსეთი ცდილობდა კარგი ურთიერთობების შენარჩუნებას გერმანიასთან, მაგრამ არც საფრანგეთის მხარდაჭერაზე ამბობდა უარს, რადგან აღორძინებული საფრანგეთი გამაწონასწორებელი ძალა იქნებოდა გერმანიის ჰეგემონისტური მისწრაფებების მიმართ.

აღნიშნულ წლებში, საერთაშორისო ურთიერთობებზე დიდ გავლენას ახდენდა, აგრეთვე, ავსტრია-უნგრეთის ურთიერთობა გერმანიასა და რუსეთთან. გერმანიასთან მეტოქეობა არაფერს მისცემდა ვენას, ამიტომ იქ ჩაიფიქრეს ენერგიული ექსპანსიის გეგმები ბალკანეთზე, რაც უკიდურესად ამწვავებდა ურთიერთობებს რუსეთთან. ვენა ბერლინის მხარდაჭერის იმედით, ცდილობდა თავისი ეროვნული ინტერესები და გავლენა განემტკიცებინა ბალკანეთზე და შეესუსტებინა იქ რუსეთის გავლენა. იმ პერიოდში, საერთაშორისო ურთიერთობები განისაზღვრებოდა, ერთი მხრივ, გერმანიის დამოკიდებულებით ავსტრია-უნგრეთისადმი, მეორე მხრივ, რუსეთის კავშირით საფრანგეთისადმი, რაც შემდგომი წლების მოვლენებმა დაადასტურა.

INTERNATIONAL RELATIONS IN EUROPE AFTER THE UNIFICATION OF GERMANY (1871-1872)

Vazha Chochia
Gori State University
Abstract

Chancellor Bismarck viewed the primary objective of his policy as contributing to the continued weakening and isolation of France in international relations. In his efforts to implement these plans, Bismarck placed significant emphasis on relations with Russia and Austria-Hungary, as England at that time refrained from active foreign policy engagement on the European continent.

Russian-German relations during this period progressed favorably, aided by the similar

class structure of the two monarchies, long-standing dynastic ties, and extensive trade and economic interactions. Nevertheless, Russian ruling circles clearly recognized that following unification, Germany had become so powerful that it aspired to dominance in Europe. As a result, Russia sought to maintain cordial ties with Germany, but also remained open to cooperation with France, seeing a revitalized France as a counterbalance to Germany's hegemonic ambitions.

During these years, international relations were also strongly shaped by Austria-Hungary's interactions with Germany and Russia. A rivalry with Germany promised little benefit for Vienna, prompting it to pursue assertive expansion in the Balkans—an approach that significantly strained relations with Russia. Hoping for Berlin's backing, Vienna aimed to bolster its national interests and expand its influence in the Balkans while undermining Russia's position there. At the time, international dynamics were largely defined by Germany's stance toward Austria-Hungary and Russia's relationship with France, as subsequent events would confirm.

Key words: Bismarck, Alexander II, Gorchakov, Andrassy, Berlin, Vienna.